

H. STANLEY REDCROVE, ROGER BACON, *The father of experimental science and mediaeval occultisme*. London, W. RIDER and son. Ltd. 1920.

ROGER BACON heeft het lot ondergaan van vele middeleeuwsche zoekers. Beurtelings beschouwd als kwakzalver, alchemist en toovenaar, bracht de volksmond hem weldra in verdenking van te heulen met den booze en zijn aanhang. In FROST'S „*Lives of Conjurers*” kan men het verhaal vinden van zijn omgang met Satan. Studeerend te Oxford, had hij met zijn kloosterbroeder BUNGAY een metalen hoofd gemaakt, dat inwendig de nagemaakte deelen van een werkelijk menschenhoofd bevatte, en dat zij wilden leeren spreken. De lezer kan zich verder het verloop wel denken. Satan wordt te hulp geroepen, maar geeft zijn onkunde te kennen. Eindelijk laat hij zich overreden en zegt, dat de geuren van zes van de scherpste kruiden het hoofd na verloop van een maand zouden doen spreken, maar dat hun werk vergeefs zou zijn, als zij zelf niet de stem het eerst hoorden. Drie weken lang volgden zij het voorschrift, maar toen overviel hun een onbedwingbare slaap, zoodat BACON zijn knecht MILES liet waken met de boodschap dat als het hoofd ging spreken, hij gewekt moest worden. Maar ook MILES was slechts een mensch; hij sliep in, maar schrikte wakker toen het hoofd sprak „De tijd is”. Hij vond dit evenwel te kort en van te weinig belang, om zijn meester te wekken en viel weer in slaap. Toen sprak onder donder en bliksem het metalen hoofd: „De tijd is voorbij”. en viel in stukken, zoodat allen ontwaakten.

Deze legende leefde nog langen tijd voort in de Engelsche volksletterkunde. En toch was ROGER BACON meer dan de held van een volksverhaal. Vermoedelijk werd hij geboren in 1214, in of bij Ilchester. Hij studeerde te Oxford en later te Parijs. Hier ontmoette hij PETER PEREGRINUS DE MARICOURT, bezielde met denzelfden lust tot onderzoek. Hier maakte hij kennis met de werken der Arabieren, die de Grieksche wetenschap hadden gered van ondergang. In 1250 keerde hij terug naar Oxford, waar hij zijn wiskunde- en talenkennis uitbreidde. Omstreeks 1256 moest hij Oxford verlaten, naar men wil omdat hij twist kreeg met zijn ordebroeders en ging hij weer terug naar Parijs. BACON heeft veel geschreven. Voor ons van belang zijn vooral zijn „*Opus majus*”, „*Opus minus*” en „*Opus tertium*”.

Zijn *Opus majus* was een encyclopaedie, in welke alle wetenschappelijke onderwerpen behandeld werden. Naast filosofie van de godsdienst vindt men een hoofdstuk over perspectief (optica), over de waarden van de proefondervindelijke wetenschap als hoofdmiddel voor onderzoek en bewijs. „Er zijn twee manieren om kennis te verkrijgen, door argument en door experiment; door het argument komt men tot het besluit dat ons dwingt tot aannemen, maar het geeft ons geen gevoel van zekerheid, vóórdat het bevestigd is door het experiment”, zei BACON in een tijd, toen dialectiek en deductie hoogtij vierden.

Daarbij hechtte hij groote waarde aan de wiskunde, zonder welke hij zich geen proefondervindelijke wetenschap kon denken.

In 1277 raakte hij in gevangenschap, omdat hij in zijn „*Compendium Studii Philosophiae*”, dat in 1272 geschreven werd, verdachte dingen gezegd had. In 1292(?) stierf hij, nadat hem de vrijheid hergeven was.

Na deze levensbeschrijving geeft de schrijver een overzicht van BACON's beteekenis voor de astrologie, alchemie en geneeskunde. Op het gebied der alchemie staan tal van werken op BACON's naam, van welke de *Speculum Alchemiae* te Neurenberg in 1597 gedrukt werd. Zijn chemische kennis ging niet boven die van zijn tijdgenooten uit. Op het gebied der geneeskunde zocht hij naar het Elixir Vitae, den drank, die den grijsaard de jeugd hergaf. Het was de steen der wijzen opgelost in alcohol. Ook goud had deze eigenschap. Het was volgens hem het beste geneesmiddel, omdat het onveranderlijk was. Ook bij hem speelde de transplantatie (niet in chirurgischen zin), en de signatuur een groote rol. Tot zijn uitvindingen behoorde die van het buskruit, terwijl hij, evenals later zijn grooten naamgenoot FRANCIS BACON, leefde in een rijke gedachtenwereld, die hem vliegschepen, wagens zonder paarden e. d. voor de oogen tooverde. REDGROVE verzuimde te vermelden dat hij de geestelijke vader van den bril is. Het boekje, dat verscheen als een herinnering aan de geboorte van BACON in 1214, laat zich aangenaam lezen en geeft beknopt een goed overzicht van een beroemd middeleeuwsch geleerde en zijn werk.

F. M. G DE FEYFER.

La thérapeutique et l'hygiène en Chine — De l'influence des superstitions sur le développement des sciences médico-pharmaceutiques par FRANÇOIS J. DORÉ. Docteur de l'Université de Paris (Pharmacie) — Préface de M. le Professeur EM. PERROT de la Faculté de Pharmacie de Paris. — Paris, VIGOT Frères Editeurs, 23 Rue de l'École-de-Médecine. — 1920. Prijs. 12 fr.

Dit boek is door den schrijver opgebouwd uit de gegevens, welke hij ontving van zijn broer, den Jesuïet M. DORÉ, die als zendeling gedurende 35 jaren onafgebroken onder de Chineezzen verblijf hield, die doordrong tot in de diepste uithoeken van dit onmetelijke land, die de taal der bevolking sprak en verstond, en die ook door den aard van zijn beroep gelegenheid had de ziel van dit volk te leeren kennen.

Het spreekt wel van zelf, dat men onderscheid moet maken tusschen de geneeskunde en haar toepassingen, zooals men die vindt langs de zeekust en de groote rivieren, waar de invloed der Westersche beschaving zich heeft doen gelden, en die van de binnenlanden, waar deze invloed niet heeft doorgewerkt. Vooral deze laatste onvermengde, zuiver Chineesche geneeskunde wordt in dit werk besproken. Het is een wetenschap, die op bijgeloof berust, en in hoofdzaak uit phrases is samengesteld, een wetenschap, die in de laatste eeuwen niet de minste vorderingen heeft gemaakt en die het ons ongelooflijk doet voorkomen, dat 2000 jaren geleden dit volk aan den spits der beschaving stond.